

Evaluatierapport vroegsignalering schulden 2025

Gemeente Midden-Drenthe

Uitvoering Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs)

Juni 2026, Zaaknummer 5166755

1. Inleiding

De gemeente Midden-Drenthe geeft uitvoering aan vroegsignalering van schulden, zoals vastgelegd in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs). Sinds 2021 zijn gemeenten wettelijk verplicht om signalen van betalingsachterstanden van vaste lastenpartners, zoals woningcorporaties, energiebedrijven en zorgverzekeraars, actief op te volgen en inwoners een passend hulpaanbod te doen.

Vroegsignalering heeft als doel om financiële problemen in een vroeg stadium in beeld te krijgen en te voorkomen dat deze zich ontwikkelen tot problematische schulden. Daarmee draagt vroegsignalering bij aan het versterken van bestaanszekerheid en het beperken van maatschappelijke gevolgen, zoals stress, gezondheidsproblemen en verminderde participatie.

Dit rapport beschrijft de uitvoering en resultaten van vroegsignalering in de gemeente Midden-Drenthe over het kalenderjaar 2025 (januari tot en met december 2025). Daarbij wordt ingegaan op het aantal ontvangen signalen, de wijze van opvolging, het bereik van inwoners en de mate waarin dit leidt tot het accepteren van hulp.

Het rapport biedt daarnaast inzicht in relevante landelijke ontwikkelingen en plaatst de lokale resultaten in een breder perspectief. Hiermee wordt invulling gegeven aan de behoefte om de uitvoering van vroegsignalering te monitoren, te duiden en waar nodig verder te ontwikkelen.

2. Resultaten 2025

2.1 Aantal signalen

Het gemiddelde aantal signalen per maand is gestegen, van 80 naar 107. Deze toename is deels te verklaren door een wijziging in de aanlevering van signalen bij de woningstichtingen. Naar aanleiding van jurisprudentie moet er bij een verzoek tot ontbinding door de verhuurder worden aangetoond dat er zowel voor de huurder als de medehuurder een signaal vroegsignalering is gedaan. Het meldingssysteem is hier nog niet op ingericht, er worden nu twee aparte signalen aan de gemeente doorgegeven. Daarnaast moet er bij een verzoek tot ontbinding een bewijs van een recent signaal worden bijgevoegd. Eén woningstichting heeft daarop besloten dat alle inwoners met een betalingsachterstand elke maand worden doorgegeven, ook al is de achterstand enige tijd geleden ontstaan en is er een lopende betalingsregeling of ligt het dossier bij de deurwaarder en loopt daar een betalingsregeling.

Het totaal aantal signalen over 2025 was 1284.

2.2 Opvolging van signalen

Van deze signalen is 88% opgepakt, het restant betreft inwoners die bijvoorbeeld niet meer in de gemeente wonen of al hulp hebben bij hun financiën. Het oppakken van een signaal houdt in dat er middels een huisbezoek/telefonisch/e-mail/brief contact wordt gezocht met de inwoner. Om te bepalen op welke manier er contact wordt gezocht, kijkt de budgetconsulent onder andere naar de

hoogte van de achterstand, of er meerdere signalen zijn in één maand, signalen in voorgaande maanden en reactie op eerdere contactpogingen.

2.3 Bereik (contact met inwoners)

In 2025 is er in 17% van de opgepakte signalen contact gelegd, dit zijn 192 contacten. In dit percentage zitten ook de contacten met inwoners die laten weten dat ze zelf al een oplossing hebben geregeld voor het openstaande bedrag en verder geen hulp nodig hebben. Dit was het geval bij 18% van de inwoners waar contact mee is gelegd. Landelijk wordt dit gezien als een positief neveneffect, de contactpoging kan hebben bijgedragen aan het activeren van de inwoner. Als er binnen 6 maanden een nieuw signaal binnen komt, wordt er weer contact gezocht om te informeren of er behoefte is aan hulp.

2.4 Hulpacceptatie

In 2025 zijn 72 inwoners ingegaan op het hulpaanbod (38% van de inwoners waar contact mee is gelegd).

2.5 Samenvatting resultaten

De cijfers laten zien dat het aantal signalen toeneemt, terwijl het percentage signalen dat leidt tot daadwerkelijk contact relatief beperkt blijft. Tegelijkertijd neemt het aantal inwoners dat hulp accepteert toe. Dit bevestigt dat vroegsignalering bijdraagt aan het bereiken en ondersteunen van inwoners, maar dat het tot stand brengen van contact een belangrijk aandachtspunt blijft.

3. Werkwijze en opvolging

3.1 Werkwijze

De uitvoering van vroegsignalering in Midden-Drenthe kenmerkt zich door een persoonlijke benadering. Bij de verwerking van de binnengekomen signalen wordt niet gewerkt met een standaard automatische selectie, maar wordt per signaal beoordeeld wat een passende wijze van opvolging is. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de hoogte van de betalingsachterstand, het aantal signalen, eventuele eerdere signalen en de reactie op eerdere contactpogingen.

Wanneer er eerder contact is geweest met een inwoner, wordt hier rekening mee gehouden in de benadering. In plaats van standaardbrieven of -mails wordt waar mogelijk gebruikgemaakt van aangepaste communicatie, waarbij wordt aangesloten op de specifieke situatie van de inwoner. Het doel is om de drempel om contact te maken en hulp te accepteren zo laag mogelijk te houden. Deze werkwijze sluit aan bij de praktijk waarin persoonlijk contact vaak effectiever blijkt dan standaardbenaderingen.

3.2 Wijze van opvolging en ingestemd met hulpaanbod

Brief	21% > 7%
E-mail	18% > 6%
Telefonisch	12% > 24%
Huisbezoek	10% > 20%
Overig	39% > 43% (melding is ingedeeld in een categorie waar niet nader is te filteren hoe de opvolging is geweest)

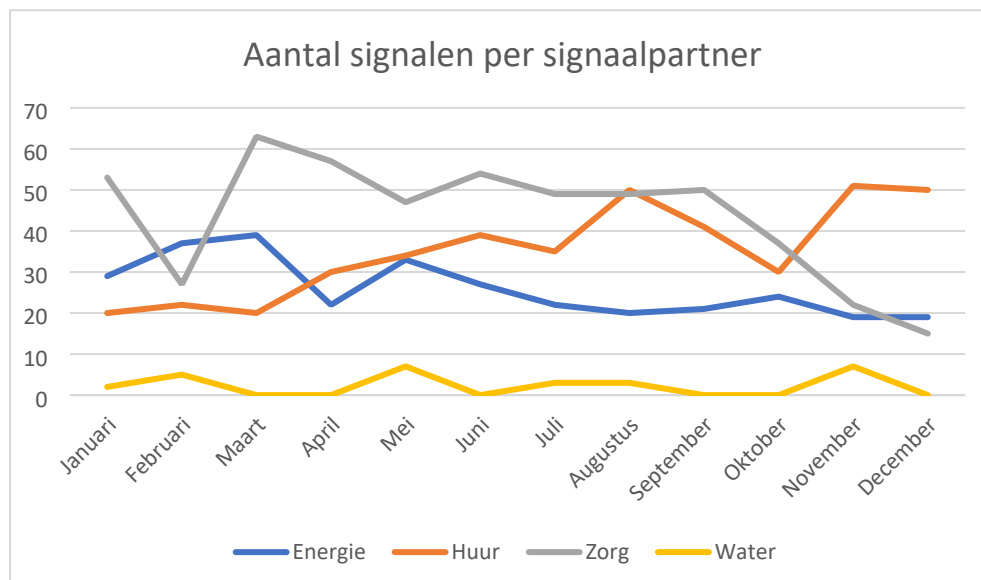
3.3 Duiding

De verschillende vormen van opvolging laten zien dat persoonlijk contact, zoals huisbezoeken en telefonisch contact, relatief vaak leidt tot het accepteren van hulp. Huisbezoeken hebben daarbij doorgaans de grootste effectiviteit, terwijl telefonisch contact bijdraagt aan het snel bereiken van inwoners. Schriftelijke communicatie, zoals brieven en e-mails, wordt minder vaak beantwoord, maar blijft een belangrijk middel wanneer andere contactgegevens ontbreken. Deze resultaten bevestigen het belang van een afgewogen inzet van verschillende contactvormen, waarbij per situatie wordt gekeken welke aanpak het meest kansrijk is.

4. Signaalpartners en bijzondere signalen

4.1 Signalen per signaalpartners

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal signalen per signaalpartner in 2025.

De meeste signalen zijn afkomstig van zorgverzekeraars, woningcorporaties en energiemaatschappijen. Dit sluit aan bij het landelijke beeld, waarbij betalingsachterstanden bij vaste lasten vaak als eerste zichtbaar worden bij deze partijen.

Binnen de signalen valt op dat het aantal meldingen vanuit woningcorporaties toeneemt. Zoals eerder benoemd hangt dit samen met wijzigingen in de wijze van aanlevering van signalen. Hierdoor worden signalen vaker en in sommige gevallen dubbel aangeleverd.

De spreiding van signalen over het jaar laat zien dat vroegsignalering een continu proces is, waarbij gedurende het hele jaar nieuwe inwoners in beeld komen met (dreigende) financiële problemen.

4.2 Energiesignalen en crisissituaties

Van de 312 signalen van energiemaatschappijen waren er 58 crisissignalen. Dit houdt in dat als de inwoner geen actie zou ondernemen, de energiemaatschappij over kan gaan tot beëindiging van de overeenkomst met een mogelijke afsluiting tot gevolg.

De aanwezigheid van crisissignalen benadrukt het belang van tijdige signalering en snelle opvolging. Afsluiting van energie heeft directe gevolgen voor de leefbaarheid en gezondheid van inwoners en vraagt om extra alertheid in de uitvoering.

De gemeente ontvangt geen terugkoppeling van energiemaatschappijen over daadwerkelijke afsluitingen. Hierdoor is beperkt zicht op het verdere verloop na een crisissignaal.

4.3   Vergelijking met landelijke cijfers

Om de resultaten van vroegsignalering in perspectief te plaatsen, zijn de cijfers van Midden-Drenthe vergeleken met landelijke gegevens. Deze cijfers worden onder andere verzameld en gepubliceerd door Divosa.

	Landelijk	Midden-Drenthe
Gemiddeld aantal signalen per 1000 inwoners	4,9	3,2
% signalen dat een melding wordt	83%	88%
% meldingen dat leidt tot contact	20%	17%
% van bereikte inwoners dat tot hulpacceptatie leidt	35%	38%

De vergelijking laat zien dat Midden-Drenthe relatief veel signalen oppakt (88%) ten opzichte van het landelijke gemiddelde (83%). Ook het percentage inwoners dat hulp accepteert na contact (38%) ligt iets hoger dan landelijk (35%). Het percentage signalen dat leidt tot daadwerkelijk contact (17%) ligt iets lager dan het landelijke gemiddelde (20%).

Dit beeld laat zien dat, zodra contact tot stand komt, inwoners in Midden-Drenthe relatief vaak openstaan voor ondersteuning. Tegelijkertijd blijft het bereiken van inwoners een belangrijk aandachtspunt.

Een eenduidige vergelijking tussen landelijke cijfers en die van Midden-Drenthe blijft echter lastig. Verschillen in registratie, definities en werkwijzen tussen gemeenten beïnvloeden de uitkomsten. Dit maakt dat de cijfers vooral indicatief zijn en met de nodige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd.

De landelijke ontwikkelingen zijn erop gericht om de data en definities rondom vroegsignalering verder te standaardiseren. Dit moet in de toekomst zorgen voor beter vergelijkbare en meer betrouwbare inzichten.

5.   Landelijke ontwikkelingen

5.1   Inleiding

Het kabinet ziet vroegsignalering als een waardevol instrument om problematische schulden te voorkomen. Dit blijkt onder andere uit recente evaluaties en onderzoeken naar de werking van vroegsignalering en de opbouw van schulden.

Gemeenten zijn sinds 2021 wettelijk verplicht om inwoners proactief hulp aan te bieden bij signalen van betalingsachterstanden van vaste lastenpartners. De verschillende onderzoeken en evaluaties bieden waardevolle inzichten in wat werkt en waar nog verbeteringen mogelijk zijn in de uitvoering van vroegsignalering.

5.2   Wetsevaluatie vroegsignalering

De landelijke evaluatie van vroegsignalering laat zien dat vroegsignalering effectief is in het eerder bereiken van inwoners met (dreigende) schulden. In 2024 accepteerden circa 49.000 mensen hulp, wat een verdrievoudiging is ten opzichte van 2021.

Tegelijkertijd blijkt dat veel signalen nog niet worden opgepakt. Dit komt onder andere doordat gemeenten drempelbedragen hanteren of verschillend omgaan met het begrip proportionaliteit. Hierdoor verschilt de effectiviteit van vroegsignalering per gemeente.

De onderzoekers adviseren onder andere:

- meer standaardisatie in de aanlevering van signalen
- betere registratie en monitoring
- het loslaten van rigide selectiecriteria door gemeenten

Deze evaluatie laat zien dat vroegsignalering een effectief instrument is, maar dat verdere verbetering mogelijk is door meer uniformiteit en betere uitvoering.

5.3 Evaluatie experimenten met signaalpartners

Gemeentebelastingen

Uit experimenten met signalen vanuit gemeentebelastingen blijkt dat deze signalen inwoners in beeld brengen die nog niet bekend zijn bij schuldhulpverlening. Het bereik van deze groep bleef echter beperkt (17%) en de proportionaliteit van de gegevensuitwisseling was onvoldoende geborgd. Om deze reden wordt deze vorm van signalering niet structureel opgenomen in de wet.

Gemeenten geven wel aan dat deze signalen bijdragen aan een vollediger beeld van de financiële situatie van inwoners. De interne samenwerking wordt daarom voortgezet, maar zonder structurele gegevensuitwisseling.

Hypotheekachterstanden

De experimenten met hypotheeksignalen laten een ander beeld zien. Meer dan de helft van de meldingen betrof inwoners die nog niet in beeld waren bij hulpverlening. Gemeenten bereikten circa 62% van deze doelgroep, waarvan een aanzienlijk deel hulp accepteerde.

Het kabinet onderzoekt momenteel de mogelijkheden om dit type signaal structureel op te nemen in regelgeving. Gesprekken met banken en verzekeraars zijn hiervoor in gang gezet.

De resultaten van deze experimenten laten zien dat uitbreiding van signaalpartners kansen biedt, maar vragen om een zorgvuldige afweging tussen effectiviteit en proportionaliteit.

5.4 Onderzoek naar de opbouw van schulden

Onderzoek van de Hogeschool Utrecht naar 250 dossiers van mensen met een schuldregeling laat zien dat er gemiddeld 7 jaar en 10 maanden verstrijkt tussen de eerste betalingsverplichting en de aanvraag voor een schuldregeling. Eerder werd uitgegaan van gemiddeld 5 jaar.

Bij één op de zeven mensen duurde dit zelfs meer dan 15 jaar. De opbouw van schulden verloopt meestal geleidelijk (53%), maar clustering van schulden in korte tijd komt ook regelmatig voor.

Het onderzoek benadrukt hoe lang het duurt voordat mensen hulp zoeken, ondanks de aanwezigheid van voorzieningen. Dit roept vragen op over de vindbaarheid, herkenbaarheid en toegankelijkheid van hulp in de praktijk. Het kabinet wil daarom meer inzetten op signalering vanuit lokale netwerken, vindplaatsen en laagdrempelige hulproutes.

Dit onderzoek benadrukt het belang van vroegsignalering, omdat financiële problemen zich vaak langdurig ontwikkelen voordat inwoners hulp zoeken.

5.5 Kabinetsinzet

De verschillende onderzoeken bieden gezamenlijk een breed beeld van de werking van vroegsignalering. De kabinetsreactie onderstreept dat vroegsignalering effectief is wanneer deze zorgvuldig wordt uitgevoerd.

Het kabinet heeft de ambitie om het bereik van vroegsignalering te verdubbelen en de uitval van signalen te halveren richting 2028. Om dit te realiseren wordt tot en met 2028 jaarlijks € 20 miljoen beschikbaar gesteld.

5.6 Betekenis voor Midden-Drenthe

De landelijke ontwikkelingen bevestigen het belang van vroegsignalering als instrument om financiële problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. De inzichten uit de evaluaties sluiten aan bij de praktijk in Midden-Drenthe, waarin zichtbaar is dat het bereiken van inwoners een belangrijk aandachtspunt blijft.

Tegelijkertijd benadrukken de landelijke ontwikkelingen het belang van een zorgvuldige uitvoering, goede monitoring en het blijven ontwikkelen van de werkwijze. De nadruk op standaardisatie en uitbreiding van signalen sluit aan bij ontwikkelingen die ook lokaal van invloed zijn op de uitvoering.